

Biuletyn / Bulletin Euroregionu Silesia

Nr 1 / Č. 1

Październik / Říjen 2011

ISSN 2084-0020

**Przykłady dobrych praktyk
w mikroprojektach**

**Příklady dobré praxe
v mikroprojektech**

str. 4-6

**Efekty współdziałania miast i gmin
w ramach Funduszu Mikroprojektów
Euroregionu Silesia**

**Výsledky spolupráce měst a obcí
v rámci Fondu mikroprojektů
v Euroregionu Silesia**

str. 8-9

**Warto zobaczyć
– atrakcje Euroregionu Silesia**

Stojí za to vidět

– zajímavosti Euroregionu Silesia

str. 16

Vážení čtenáři

Laskavému čtenáři se právě do rukou dostává první číslo Bulletinu Euroregionu Silesia. Záměrem vydavatelů je, aby se informace o euroregionu dostaly k jeho obyvatelům šestkrát do roka. Doufám, že pestrý obsah, v němž se odráží nejen to důležité a výjimečné, co naše česko-polské pomezí zažilo, čtenáře zaujme, pobaví a snad i obohatí.

Někdo může položit otázku, proč k tomuto edičnímu počínání vlastně dochází. Přestože žijeme ve věku elektronického přenosu informací, „době papírové“ ještě zdaleka nezvoní hrana. Většina lidí si stále raději přečte noviny či časopisy ve formě tištěné, než aby tentýž text či obrazový materiál sledovala na rozsvícené obrazovce počítače.

Dále k němu dochází proto, že občané euroregionu by o jeho činnosti měli vědět co nejvíce. Toto česko-polské společenství organizuje či financuje řadu velmi atraktivních akcí. Akcí, které přináší radost i užitek. Bylo by jich přece škoda nevyužít, neboť drtivá většina příležitostí člověkem nezachycených se již nikdy nevrací.

Vydáváním dvouměsíčníku vzniká také trvalá informace. Kdokoli se totiž po řadě let může poučit z našich úspěchů i chyb. I takto sdílená zkušenost má nemalý význam.

Jedno však ukazuje toto dvojjazyčné periodikum naprosto jasně již dnes. Totiž blízkost našich jazyků, našich problémů, našich naturelů, hlavně však našich cílů. Při jejich naplňování, a tedy při pohledu do budoucnosti, můžeme být snad přiměřenými optimisty.

Krásné dny přeje

Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.
předseda Rady Euroregionu Silesia - CZ

Drodzy Czytelnicy

Powtarzam to pewnie już po raz kolejny, że jeszcze 10 lat temu niewielu dałoby wiarę w „Europę bez granic” i swobodne podróżowanie tylko z dowodem osobistym po całym obszarze Schengen.

A dla nas wszystko zaczęło się 20 lat temu kiedy podpisana umowa o partnerstwie z czeską Opawą otworzyła drogę integracji Czechów i Polaków na pograniczu raciborsko-opawskim. Umowa ta dała przykład innym miastom i miejscowości zachęcając do budowania partnerstw, wymiany doświadczeń i lepszego poznawania sąsiadów po obu stronach granicy. Współpraca mieszkańców zaowocowała powołaniem we wrześniu 1998r. struktur Euroregionu Silesia, który poza koordynacją współpracy pozwolił na finansowe wsparcie przygranicznych przedsięwzięć i inwestycji. Dzisiaj już razem w strukturach Europejskiej Unii możemy skutecznie wdrażać w życie idee integracji i polityki spójności nie tylko w bezpośrednim obszarze granicy.

O tych ideach i wspólnych zamierzeniach chcemy szeroko informować naszych mieszkańców, także na łamach tego biuletynu.

Miłej lektury

Mirosław Lenk
Prezes Zarządu Stowarzyszenia
Gmin Dorzecza Górnej Odry

Spis treści

Mamy swój biuletyn	3
Gotowanie inaczej	4-5
Přeshraniční spolupráce škol	6
Rozmowa z Adamem Zdziełło – Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego w Warszawie	7
Będzie bezpieczniejsz na polsko-czeskim pograniczu	8-9
Kalendarz imprez transgranicznych / Kalendarz přeshraničních akcí	10-11
Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013	12-13
Joseph von Eichendorff – śląski romantyk	14
Rozrywka	15
Warto zobaczyć - Hradec nad Moravicí	16

Mamy swój biuletyn

Ostatnie lata pracy Euroregionu Silesia tj. okres realizacji Funduszu Mikroprojektów w ramach IW INTERREG IIIA, a także administracja mikroprojektów w ramach POWT RCZ-RP 2007-2013 spowodowało, że Euroregion skupił się w głównej mierze na obsłudze funduszu. Ogrom pracy jaki jest potrzebny, aby dobrze realizować zlecone zadania sprawił, iż większość czasu jak również „siły roboczej” poświęcono Funduszowi Mikroprojektów.

Takie podejście do zakresu pracy naszych Sekretariatów było zgodne z celami Euroregionu Silesia, w których zapisano m.in. że działamy w celu wsparcia jak najlepszej realizacji programów przez nas administrowanych i jako głównego zadania nie wytyczamy sobie realizacji własnych projektów finansowanych z programów UE, ale udzielanie pomocy innym podmiotom przy korzystaniu ze środków europejskich.

Nadszedł jednak czas na zmiany i tak jak zytułowana została ostatnia publikacja o Euroregionie Silesia tj. „Euroregion Silesia - nowe perspektywy” chcemy część swojej pracy poświęcić realizacji dodatkowych zadań i tak właśnie powstał pomysł wydania dwumiesięcznika o działalności całego Euroregionu Silesia w zakresie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej.

Chcemy zainteresować czytelnika aktywnością Euroregionu Silesia w zakresie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami na polsko-czeskim pograniczu oraz przybliżyć aktualnie realizowane jak i już zakończone projekty i pomysły.

Zależy nam, aby pokazać jak wiele dzieje się we wszystkich Gminach członkowskich naszych Stowarzyszeń i jak środki, którymi administrujemy wykorzystują nasze Gminy na realizację polsko-czeskich mikroprojektów.

Poslední léta činnosti Euroregionu Silesia, tj. období realizace Fondu mikroprojektů v rámci IS INTERREG IIIA a také administrace mikroprojektů v rámci OPPS ČR-PR 2007-2013, způsobila, že se Euroregion zaměřil především na správu Fondu. Úspěšné realizaci přijatých úkolů je nutné věnovat množství práce, a proto se většina času a „pracovní síly” zaměřovala na Fond mikroprojektů.

Takový přístup k náplni práce našich Sekretariátů byl v souladu s cíli Euroregionu Silesia, ve kterých je mj. uvedeno, že působíme pro podporu co nejlepší realizace námi spravovaných programů a jako hlavní úkol si neurčujeme realizaci vlastních projektů financovaných z programů EU, ale poskytování podpory jiným subjektům při čerpání evropských prostředků.

Přišel však čas na změny a v duchu názvu poslední publikace o Euroregionu Silesia, tj. „Euroregion Silesia – nové perspektivy”, chceme část své práce věnovat realizaci dodatečných úkolů. Právě tímto způsobem vznikl nápad vydávat dvouměsíčník věnovaný činnosti celého Euroregionu Silesia v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce.

Chceme čtenáře zaujmout působností Euroregionu Silesia v oblasti spolupráce s dalšími institucemi a organizacemi v česko-polském příhraničí a přiblížit aktuálně realizované i ukončené projekty a záměry.

Rádi bychom ukázali, jak mnoho se děje ve všech členských obcích našich Sdružení a jak obce prostředky, které spravujeme, využívají k realizaci česko-polských mikroprojektů.

Žyczymy miłej lektury

**Daria Kardaczyńska - Dyrektor Sekretariatu Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry
i Jana Novotná-Galuszková - Sekretarz Stowarzyszenia Euroregion Silesia - CZ**

Dwumiesięcznik „Biuletyn Euroregionu SILESIA” wydawany jest na zlecenie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu.

Wydawca: Digital Art Studio Gała Przemysław, ul. Miodowa 6/22, 25-553 Kielce, tel./fax: 41 348 00 13, e-mail: biuro@digitalartstudio.pl

Redakcja: Leonard Fulneczek (redaktor naczelny), Daria Kardaczyńska, Jana Novotná-Galuszková.

Adres redakcji: 47-400 Racibórz, ul. Batorego 7, tel. +48 32 415 64 94, e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl
Przedruk całości lub części bez zgody redakcji jest zabroniony. Wykorzystane w Biuletynie zdjęcia pochodzą z archiwów sekretariatów Euroregionu Silesia oraz Beneficjentów.

Skład i druk: Digital Art Studio Gała Przemysław www.digitalartstudio.pl

Nakład: 1500 egz. Egzemplarz bezpłatny.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom jakie zadeklarowali anketowani w Gminach Euroregionu rozpoczynamy cykl artykułów pod nazwą „Dobre praktyki”. Będziemy starać się, aby w każdym numerze przybliżyć Państwu przynajmniej dwa „dobre” projekty z zakresu polsko-czeskiej współpracy transgranicznej.

A więc...

Gotowanie inaczej

PL.3.22/3.3.04/09.01296

„Polsko-czeska wyprawa kulinarna w świat”

Wnioskodawca: Powiat Wodzisławski

Jednostka Realizująca: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtowach

Zatwierdzone dofinansowanie z EFRR - 8 099,14 EUR

Mikroprojekt pt.: „Polsko-czeska wyprawa kulinarna w świat” Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtowach oraz Szkoły Średniej Vítkov – Podhradí był pierwszym projektem tych szkół zrealizowanym w ramach Funduszu Mikroprojektów.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w ramach FM realizowanych projektów o tematyce kulinarnej jest wiele, to ten projekt był trochę inny i pozwolił młodemu adeptom sztuki kulinarnej wybrać się w cztery „dalekie” podróże, aby poznać tajniki kuchni. Dzięki temu udało się zrealizować cel projektu jakim było nawiązanie znajomości i przyjaźni pomiędzy uczniami szkół z Czech i Polski, którzy mają zamiłowania kulinarne, zdolności gastronomiczne i chcą swoje umiejętności w tym kierunku doskonalić i rozszerzać.

W listopadzie 2009r. zorganizowano w szkole w Rydułtowach „Wyprawę na Nowy Łód”. Spotkanie wypełnione było halloweenowymi zabawami i wykonaniem połączonym z degustacją potraw takich jak: zupa z dyni, poncz, muffiny dyniowe, chilli con carne, zupa niewolników, cake czekoladowy, tortilla, palce czarownicy, krwisty popcorn, pieczony indyk.

„Wariacje z karmelem, marcepanem i czekoladą” odbyły się w marcu 2010r. Przez dwa dni uczniowie wyko-

„Wyprawa w krainę tradycyjnych potraw polskich”

nywali dekoracje cukiernicze na różne okazje. Warsztaty zakończyły się ogólną prezentacją wykonanych dekoracji z karmelu, marcepanu i czekolady.

Następnie wybrano się na „Wyprawę w krainę tradycyjnych potraw polskich”. Wspólnie z Czechami uczniowie przygotowywali takie potrawy jak: tradycyjny rosół polski, kluski śląskie, czerwoną kapustę, naleśniki z serem, bigos polski, zieloną surówkę z rzodkiewki. Odbyło się również szkolenie z zakresu obsługi konsumenta.

Ostatnim działaniem była „Śródziemnomorska wyprawa do Włoch i Grecji”. W dniach 21-22 września 2010r. w pensjonacie „Dworek nad Stawem” w Zawa-

Uczestnicy projektu „Polsko-czeska wyprawa kulinarna w świat”

dzie uczniowie szkół polsko-czeskich dzięki udostępnieniu przez właściciela swojej restauracji z zapleczem kuchennym, pod kierunkiem szefów kuchni: pana Konrada Klimka i pana Szymona Grzeni przygotowywali potrawy greckie: musaka, sałatki greckie, bakłażany faszerowane, tzatziki i potrawy włoskie: penne z cukinią i kurkami oraz ze szpinakiem i borowikami, pomidory z mozzarellą, bazylią, cukinię faszerowaną, spaghetti bolognese.

Okazuje się, że za nieco ponad 8 tys. EUR dofinansowania z EFRR można dużo „zwieźć”, a tak na poważnie to zrealizować bardzo ciekawy projekt, który naprawdę pozwolił młodzieży dużo nauczyć się i miło spędzić czas dzięki nowym znajomościom i przyjaźniom, a szkole uzyskać drobne wyposażenie. Przede wszystkim jednak projekt pokazał młodzieży, że gotowanie to „sztuka”, której trzeba się długo uczyć, ale nie zawsze w „szkolnych ławkach”.

„Śródziemnomorska wyprawa do Włoch i Grecji”

„Wariacje z karmelem, marcepanem i czekoladą”

„Wyprawa na Nowy Ląd”

Přeshraniční spolupráce škol

Významnou roli v rozvoji přeshraničních kontaktů hrají na území Euroregionu Silesia bezesporu školy. Děti a mládež neznají předsudky, které vůči přeshraničním sousedům mají mnozí dospělí, ve svých kontaktech jsou bezprostřední, spontánní. Mají chuť poznávat nové lidi, touží po nových zážitcích, po vybočení z běžného školního stereotypu. Mnohé školy z území Euroregionu Silesia spolupracují se svými přeshraničními partnery již mnoho let, mnohé z nich mají také již zkušenosti s finančními prostředky z programů přeshraniční spolupráce a jejich projekty lze označit jako skutečné „příklady dobré praxe“.

O přeshraniční spolupráci a její podporu z Fondu mikroprojektů mají zájem školy všech stupňů a typů, od mateřských až po vysoké, a tématické zaměření jejich projektů je opravdu velmi pestré. Dnes Vám představíme dva na sebe navazující projekty určené středoškolským studentům a pedagogům, které realizovalo občanské sdružení Pro Gymnasium při Gymnáziu v Ostravě – Hrabůvce se svým partnerem Gimnazjum Strumień ze sousedního Euroregionu Těšínské Slezsko.

Společné poznávání české a polské historie 20. století

Název žadatele: **Občanské sdružení Pro Gymnasium, Ostrava - Hrabůvka**

Název partnera: **Gmina Strumień (jako zřizovatel školy Gimnazjum Strumień)**

Název projektu: **Cesta dějinami**

Schválená dotace z ERDF: **15 376 EUR**

Cílem společného projektu českého a polského partnera bylo společné poznávání tématu 2. světové války a holocaustu v dějinách, kultuře a vědě obou národů, prevence xenofobie, rasismu a extrémního nacionalismu. Pro-

jekt zahrnoval velké množství různorodých aktivit: exkurze do míst spojených s tématem projektu (Osvětim, Krakov, Varšava, Terezín, Lidice, Praha), prezentace studentských projektů, výstavy studentských výtvarných prací a fotografií, promítání studentských filmů či hudební vystoupení v rámci společných závěrečných setkání u obou partnerů.

Společná návštěva studentů a jejich pedagogů v koncentračním táboře Osvětim – Březinka

Název projektu: **Cesta dějinami – období komunismu**
Schválená dotace z ERDF: **19 731 EUR**

Jak napovídá samotný název, tento projekt byl pokračováním prvního úspěšného projektu realizovaného v průběhu roku 2009 a byl zaměřen na další smutné období české a polské historie - období let 1945-1989. Stejně jako předchozí projekt i tento projekt zahrnoval mnoho různých aktivit, které byly oběma partnery realizovány po dobu celého roku 2010. Cíli exkurzí byla zajímavá místa připomínající dané historické období, např. Muzeum třetího odboje v Příbrami či Památník obětem zla – Meditační zahrada v Plzni, vybudovaná politickým vězněm Lubošem Hruškou. Studenti a jejich pedagogové měli možnost setkat se s přímými účastníky protikomunistického odboje, zhlédnout zajímavé filmy, jakým je film „Rewers“ režiséra Boryse Lankosze o období 50. let v Polsku či kultovní film polské socialistické kinematografie „Rejs“ režiséra Marka Piwowskeho. Divadelní představení strumieńských studentů s názvem „Hotel PRL“, zachycující prostřednictvím scének, dobových písní a jevištní výzdoby několik dekád totalitního režimu v Polsku, či hudební pásmo „budovatelských“ a „zakázaných“ písní v podání českých studentů byly součástí bohatého programu společných závěrečných setkání u obou partnerů, která i tentokrát byla nedílnou součástí projektu.

Oba projekty jsou příkladem nejen velmi úzké spolupráce partnerů, ale také názorným příkladem obohacení školní výuky a v neposlední řadě také velkého nadšení pedagogů. Studenti a pedagogové ostravského gymnázia měli v březnu t.r. možnost představit své projekty australskému studentovi žurnalistiky Michaelu Hugueninovi, který si pro svou roční absolventskou práci na téma „Hranice Evropy“ (The Borders of Europe) v rámci mezinárodního žurnalistického kurzu „Evropa ve světě“ (Europe in the World) vybral právě Euroregion Silesia a příklady přeshraničních projektů na jeho území (viz www.euroviews.eu).

Rozmowa z Adamem Zdziebło

– Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego w Warszawie

Jesteśmy już w 5. roku okresu programowania na lata 2007-2013. Jak z punktu widzenia Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wygląda na dzień dzisiejszy wykorzystanie funduszy w Polsce?

Za nami 90 tys. zrealizowanych projektów. Kolejnych 60 tys. w trakcie. Każdorazowo, to inwestowanie funduszy europejskich w rozwój polskiej gospodarki. Co ważne warto zwrócić uwagę, że wystarczy wyjść z domu na spacer i w granicach 15 minut możemy natknąć się na tablicę informującą o realizacji projektu europejskiego.

W takim razie które z programów operacyjnych realizowane są zgodnie z planem i najlepiej, a które sprawiają najwięcej kłopotów i trudności?

Każdego roku Rada Ministrów przyjmuje plan wydatkowania pieniędzy europejskich. I każdorazowo jest on realizowany w 100%. Również obecny, po trzech kwartałach jest realizowany bez zastrzeżeń. Oczywiście chcielibyśmy więcej i szybciej, ale pamiętajmy, że każdego roku inwestujemy w granicach 50 miliardów złotych. I tak już zostanie do końca tego budżetu europejskiego.

Jak ocenia Pan realizację Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w tym szczególnie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013?

U nas wyraźnie widać, jak procentuje doświadczenie nabyte podczas realizacji poprzedniego programu transgranicznego. Gdy rozmawiam z samorządowcami, czy przedstawicielami organizacji pozarządowych, oni już dziś mówią o tym co należy zmienić przy tworzeniu kolejnego programu. Pytają również o dodatkowe środki. To najlepiej pokazuje, jak ten Program sobie radzi.

Dzisiaj trudno mówić jeszcze o konkretach, ale proszę nam powiedzieć, w jakim kierunku pójdą zmiany w funduszach europejskich w kolejnym okresie programowania 2014-2020?

Pamiętajmy, że Polska będzie się ubiegała o wyższy budżet niż obecny (teraz to 67 miliardów euro). Zdecydowanie chcemy wzmocnić rolę Marszałka. Tak żeby został prawdziwym kreatorem rozwoju regionu którym zarządza. Dlatego w przyjętej przez rząd a przygotowanej w moim ministerstwie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego wyraźnie to podkreślamy. Kładziemy również nacisk na takie podejście dla wsparcia samorządu, żeby można było wspierać to, co w konkretnym miejscu może być jego motorem rozwoju.

Jak będzie wyglądał poziom oraz sposób aplikowania środków unijnych na współpracę transgraniczną w przyszłości?

Debata na ten temat dopiero się rozpoczyna. Dziś prosimy zarządzających Euroregionami i wszystkich zaangażowanych w realizację projektów transgranicznych o włączenie się w dyskusję na ten temat i zgłaszanie swoich propozycji.

Jak — z perspektywy „Warszawy” — ocenia się funkcjonowanie Euroregionów na polskim pograniczu?

Generalna ocena jest bardzo pozytywna. Bardziej zaskakująca była niekiedy postawa niektórych naszych partnerów zagranicznych. Szczególnie w jednym przypadku

nasz partner nie mógł się pogodzić, że teraz zarządzanie przeszło w ręce polskie i wyraźnie to okazywał.

Sporo się u nas mówi i dyskutuje o Europejskich Ugrupowaniach Współpracy Terytorialnej. Czy Pana zdaniem jesteśmy już gotowi (organizacyjnie, ale nie tylko) do współpracy na takim poziomie?

To jednak ciągle nowość. Patrzymy na perspektywę rozwoju EUWT jako skutecznego europejskiego instrumentu prawnego, pozwalającego władzom terytorialnym na realizowanie współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i transnarodowej na nowych zasadach. Ważna zmiana – EUWT posiada osobowość i moc prawną. Pozwala też na stowarzyszenie samorządów różnych państw członkowskich. Tu ważna jest zgoda państwa członkowskiego, jednak już bez konieczności ratyfikacji przez parlament. Przyglądamy się z uwagą Euroregionowi Tatry z Nowego Targu. Uważam, że od ich sukcesu będzie również zależał rozwój EUWT.

Panie Ministrze, od kilku lat pracuje Pan w Ministerstwie w Warszawie, przedtem zaś działał Pan w naszym regionie angażując się w subregionie rybnickim i samorządzie śląskim. Proszę powiedzieć, czym się różni praca w centralnych instytucjach państwowych od pracy w lokalnych strukturach np. samorządowych?

Pani minister Elżbieta Bieńkowska powierzyła mi zarządzanie największym w historii UE programem operacyjnym jakim jest „Infrastruktura i Środowisko”. To wiąże się m.in. z prowadzeniem ciągłych negocjacji z Brukselą. Ten program, ze względu na swoją wielowątkowość, wymaga również bardzo aktywnego podejścia do beneficjentów i szybkiego reagowania na wszelkie zagrożenia. Będąc Sekretarzem Stanu uczestniczę w pracach Rady Ministrów zastępując panią Minister i pracując w Komitecie Stałym Rady Ministrów. To właśnie na KRM wypracowujemy ostateczny kształt dokumentów, które są później przedmiotem posiedzenia Rady Ministrów. Ale jest pewne podobieństwo. Obowiązków nie brakuje.

Dziękujemy za rozmowę.

Efekty współdziałania miast i gmin w ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia

Będzie bezpieczniej na polsko-czeskim pograniczu

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia od 4 lat jest wykorzystywany przez lokalne samorządy, instytucje i organizacje pozarządowe jako wsparcie w działaniach na rzecz szeroko rozumianego rozwoju obszaru polsko-czeskiego pogranicza. Kilkaset już zrealizowanych projektów umożliwiło pogłębienie współpracy transgranicznej w bardzo wielu dziedzinach: kulturze, oświacie, sporcie, a także gospodarce i bezpieczeństwie.

W tej ostatniej dziedzinie gminy Euroregionu Silesia bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską zrealizowały bardzo interesujące i bezprecedensowe projekty mające na celu poprawę bezpieczeństwa obszaru pogranicza poprzez zbudowanie spójnego systemu wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami.

Projekty te zrealizowane były (bądź są realizowane) przez gminy: Racibórz, Krzyżanowice, Gorzyce, Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Kuźnia Raciborska i Rudnik po stronie polskiej (obejmując swym zasięgiem obszar ok. 525 km kwadratowych) wraz z partnerami po stronie czeskiej — miastem Bohumin, oraz miejscowościami (gminami): Rohov, Bolatice, Sudice oraz Koberice.

Można zadać pytanie – skąd wziął się pomysł zbudowania systemu wczesnego ostrzegania na tym obszarze?

Położenie geograficzne oraz ukształtowanie terenu polskich gmin nadgranicznych powoduje, że spora część zagrożeń, zwłaszcza hydrologicznych pochodzi z terenu Republiki Czeskiej. Prawie wszystkie cieki wodne (rzeka Odra, Olza, potoki Biała Woda, Bełk i wiele innych mniejszych strumieni i rowów) płyną generalnie w kierunku północnym, czyli z Czech do Polski. W warunkach obfitych i nawalnych opadów powodują zagrożenie powodziowe. Także rzekami mogą spłynąć do Polski różnego rodzaju niebezpieczne substancje chemiczne typu mazut, olej. W stosunkowo bliskim sąsiedztwie granicy znajduje się po czeskiej stronie Zagłębie Ostrawsko-Karwińskie, które również niesie potencjalne zagrożenia.

Tego typu specyficzne położenie gmin i wynikające z niego zagrożenia, a także nie do końca rozwiązane kwe-

Prezydent Raciborza Mirosław Lenk, Starosta Bohumina Petr Vicha, Wójt Krzyżanowic Leonard Fulneczek w obecności Premiera Jerzego Buzka podpisali Porozumienie o współpracy w dziedzinie zarządzania kryzysowego

stie w zakresie wczesnego ostrzegania w poszczególnych gminach spowodowały konieczność znalezienia sposobu rozwiązania tego problemu. Zdecydowano się na Fundusz Mikroprojektów Euroregionu Silesia.

Głównym i w pewnym sensie spójnym celem wszystkich tych projektów było zbudowanie systemu wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem wszystkich mieszkańców poprzez zakup i montaż odpowiednich urządzeń oraz stworzenie systemu wymiany informacji o zagrożeniach pochodzących z drugiej strony granicy. Ponadto prawie we wszystkich tych przedsięwzięciach zorganizowano szkolenia, głównie dla dzieci i młodzieży, oraz przygotowano odpowiednie informatory w obu językach.

Szczegóły realizowanych projektów u poszczególnych beneficjentów:

	Beneficjenci						
	Racibórz	Krzyżanowice	Gorzyce	Krzanowice	Pietrowice Wielkie	Kuźnia Raciborska	Rudnik
Czas realizacji projektu	01.01.2009 - 31.12.2009	01.01.2009 - 31.12.2009	01.10.2009 - 31.08.2010	01.01.2010 - 31.12.2010	01.02.2009 - 31.12.2009	01.01.2010 - 31.12.2010	01.10.2011 - 31.05.2012
Wartość projektu - umowa [Euro]	34 306,25	19 069,65	29 457,00	22 230,00	32 552,00	33 779,00	33 552,00
Kwota dofinansowania - umowa [Euro]	29 160,30	16 209,20	25 038,45	18 895,50	27 669,20	28 712,15	28 519,20
Całkowite wydatki inwestycyjne – na wyposażenie inwestycyjne (wykonanie wg. rozliczenia)	32 415,53*	8 672,01	17 260,72	18 193,85	27 831,46	30 630,77	Projekt w realizacji
Liczba uczestników szkoleń lub imprez integracyjnych	-	ok. 1000 dzieci	w festynie udział wzięło ok 700 osób	478 osób	1051 dzieci szkolnych i strażaków	1010 dzieci szkolnych i strażaków	Plan - ok. 490 dzieci szkolnych i strażaków

* - w ramach linii 06 rozliczono mniejszą kwotę niż planowano, dlatego też w linii 05 rozliczono więcej – do 15% wartości. Projekt rozliczono w maksymalnej kwocie 34 306,25 EUR.

Inicjatywa zbudowania systemu wczesnego ostrzegania, w tym także przed zagrożeniami ze strony czeskiej, wyszła od miasta Raciborza. Pierwszy projekt został zrealizowany przez Racibórz, gminę Krzyżanowice i miasto Bohumin i praktycznie wyznaczył ramy oraz sposób realizacji systemu wczesnego ostrzegania na całym opisywanym obszarze.

Głównym zadaniem systemu jest monitorowanie zagrożeń powodziowych i innych na obszarze zlewni górnej Odry oraz natychmiastowe przekazywanie informacji o ich wystąpieniu.

Miasto Racibórz w ramach projektu zakupiło m.in. centralę alarmową ze specjalnym oprogramowaniem oraz zakupiło lub zmodernizowało 16 elektronicznych syren alarmowych. W systemie zainstalowano treść odpowiednich komunikatów ostrzegawczych. Umożliwiło to utworzenie jednego kompatybilnego systemu alarmowania ludności przed powodzią i innymi zagrożeniami. Ponadto opracowano i wydano polsko-czeski informator o postępowaniu w razie wystąpienia zagrożeń. Gmina Krzyżanowice także opracowała informator, ponadto w ramach swoich działań uzupełniła i zmodernizowała system wczesnego ostrzegania za pomocą syren alarmowych, a także przeprowadziła szkolenia dla wszystkich dzieci w swoich szkołach w zakresie udzielania pierwszej pomocy i zachowania się w sytuacji zagrożenia.

Wszyscy partnerzy tego projektu podpisali odpowiednie porozumienie o współpracy w dziedzinie zarządzania kryzysowego i systemu wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami. Jako ciekawostkę można podać fakt, iż porozumienie to zostało podpisane 6 czerwca 2009 nad Odrą w Raciborzu roku przez władarzy miast i gminy w obecności w obecności premiera Jerzego Buzka – obecnie przewodniczącego Parlamentu Europejskiego.

Jak system wczesnego ostrzegania, zbudowany przy wsparciu z Funduszu Mikroprojektów, funkcjonuje w praktyce?

W przypadku otrzymania ostrzeżenia o zagrożeniu, lub jego wystąpienia służby kryzysowe informują o tym

Szkolenie dla dzieci w zakresie udzielania pierwszej pomocy prowadzone w Szkole Podstawowej w Zabelkowie

fakcie pozostałych partnerów. Odbywa się to za pomocą sms-go systemu powiadamiania oraz poczty elektronicznej, ewentualnie innych dostępnych środków łączności radiowej lub przewodowej.

W docelowym rozwiązaniu z systemem mają współpracować w sposób ciągły 4 stacje meteorologiczne (opady atmosferyczne, ciśnienie, temperatura, wilgotność, kierunek wiatru), zamontowane przy syrenach elektronicznych w różnych częściach miasta oraz czujniki gazu zamontowane na trasach przewozu materiałów niebezpiecznych lub w pobliżu zakładów przechowujących TSP. Dane uzyskane z tych czujników również w razie potrzeby będą przekazywane partnerom. Zastosowane specjalistyczne oprogramowanie, umożliwi wizualizację wyników pomiaru oraz prognozowanie rozwoju zagrożenia powodziowego. Pozwala też na niezwłoczne podejmowanie niezbędnych decyzji dotyczących środków i działań ratowniczych, a także symulowanie poszczególnych zagrożeń.

Syrena alarmowa zamontowana na Przedszkolu w Raciborzu

Podobny zakres zaplanowanych działań wystąpił w projektach realizowanych przez pozostałe samorządy. Gmina Gorzyce zmodernizowała swój system wczesnego ostrzegania poprzez zakup centrali i syren alarmowych. Gmina Krzanowice poza modernizacją systemu alarmowego zorganizowała m.in. system szkoleń dla strażaków z jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, a Pietrowice Wielkie – dodatkowo międzynarodowe zawody strażackie.

Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z najbardziej podstawowych potrzeb każdego człowieka. Dlatego dobrze się stało, że władze miast i gmin leżących w sąsiedztwie polsko-czeskiej granicy zdecydowały się na poprawę stanu bezpieczeństwa w swoich gminach poprzez modernizację i rozbudowę systemu wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami. Praktyka zdążyła już pokazać, że system funkcjonuje. Na przykład w Raciborzu, w czerwcu 2010 roku (także dzięki informacjom uzyskanych od czeskich partnerów), przeprowadzenie sprawniej ewakuacji części mieszkańców odbyło się poprzez rozbudowany z pomocą środków Funduszu Mikroprojektów system. Przykład ten, a także sama idea tego typu projektów pokazuje, w jaki sposób można z korzyścią dla każdego mieszkańca obszaru pogranicza korzystać ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCZ-RP.

Kalendarz imprez transgranicznych wrzesień - grudzień 2011

Kalendář přeshraničních akcí září - prosinec 2011

Kalendarium obejmuje wydarzenia o charakterze transgranicznym, które miały miejsce na obszarze Euroregionu Silesia. Przedstawiamy także wydarzenia planowane w najbliższych miesiącach. Zachęcamy samorządy i instytucje, które organizują przedsięwzięcia o charakterze międzynarodowym do zgłaszania ich redakcji Biuletynu.

	Termin / Termín	Nazwa imprezy / Název akce	Miejsce imprezy / Místo akce	Organizator / Organizátor	więcej informacji na stronie - více informací na stránkách
WRZESIEŃ - ZÁŘÍ	1-2.09.2011r.	Czesko-polska akcja bezpiecznej komunikacji - česko-polské dopravně bezpečnostní akce	obszary przygraniczne Kraju Morawskośląskiego - přihraniční oblasti Moravskoslezského kraje	Wojewódzka Komenda Policji Mrawskośląskiego Województwa, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach - Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, Krajské velitelství policie w Katowicach	-
	7-9.09.2011r.	Forum Ekonomiczne oraz V Forum Regionów w Krynicy - Ekonomické fórum a V. Fórum regionů v Krynicy	Krynica	Fundacja Instytut Studiów Wschodnich Warszawa - Nadace Institut východních studií Warszawa	http://www.forum-ekonomiczne.pl/
	10.09.2011r.	Koncert czesko-polski - Česko-polský koncert	Ostrava-Zábřeh	Dom Kultury Akord Ostrava-Zábřeh - Dům kultury Akord Ostrava-Zábřeh	www.dk-akord.cz
	11.09.2011r.	Jarmark na Granicy - Jarmark na hranici	teren starego przejścia granicznego Chałupki - Bohumin - místo starého hraničního přechodu Chałupki - Bohumín	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl
	13-14.09.2011r.	Wydarzenie Roczne Programu POWT RCz-RP - Výroční akce programu OPPS ČR-PR	Harrachov	Wspólny Sekretariat Techniczny Programu POWT RCz-RP 2007-2013 - Společný technický sekretariát programu OPPS ČR-PR 2007 - 2013	www.cz-pl.eu
	14.09.2011r.	Dzień sportu miast partnerskich - Sportovní den partnerských měst	Opava	Statutární město Opava	www.opava-city.cz
	22.09.2011r.	8 Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Funduszu mikroprojektów w Euroregionie Silesia - 8. zasedání Euroregionálního řídicího výboru V Euroregionu Silesia	Racibórz	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
	28-30.09.2011r.	XIX Forum Polskich Regionów Granicznych oraz Konferencja „EUWT – Nowa perspektywa współpracy” - XIX. Fórum polských hraničních regionů a konference „ESÚS - Nová perspektiva spolupráce”	Zieleniec, Gmina Duszniki Zdrój	Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis	http://www.euroregion-glacensis.ng.pl/
	30.09.2011r.	Zakończenie mikroprojektów w wrześniu - Ukončení mikroprojektů v září: 1. Miasto Racibórz / Przedszkole nr 24 z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi w Raciborzu: „Rośniemy razem”. 2. Miasto Racibórz / Szkoła Podstawowa nr 18 w Raciborzu: „Szlachetne zdrowie - czyli jestem tym co jem”. 3. Powiat Głubczycki: „Lepsza komunikacja - lepsza pomoc”. 4. Gmina Gorzyce: „Spotkania przy granicy...”. 5. Gmina Krzyżanowice: „Karnawał sztuki”. 6. Sbor dobrovolných hasičů Darkovice: „Rozvoj spolupráce hasičských sborů Darkovic a Lyski”			
PAŹDZIERNIK - ŘÍJEN	3-7.10.2011r.	Czesko-polska akcja bezpiecznej komunikacji - česko-polské dopravně bezpečnostní akce	obszary przygraniczne Kraju Morawskośląskiego - přihraniční oblasti Moravskoslezského kraje	Wojewódzka Komenda Policji Mrawskośląskiego Województwa, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach - Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, Krajské velitelství policie w Katowicach	-
	18.10.2011r.	Seminarium „Szukamy Partnera” - Seminář „Hledáme partnery”	Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.cz www.euroregion-silesia.pl

PAŹDZIERNIK - ŘÍJEN	18.10.2011r.	Konferencja „Przyszłość czesko-polskiej współpracy transgranicznej” - <i>Konference „Budoucnost česko-polské přeshraniční spolupráce”</i>	Ostrava	Moravskoslezský kraj, Województwo Śląskie, Województwo Opolskie	www.kr-moravskoslezsky.cz
	20-22.10.2011r.	Konferencja „Czeskie pogranicze po Schengen” - <i>Konference „České pohraničí po Schengenu”</i>	Jindřichův Hradec	Uniwersytet J.E.Purkynia w Ústí nad Labem we współpracy z Asocjacją Euroregionów RCz - <i>Univerzita v J.E.Purkyně v Ústí nad Labem ve spolupráci s Asociací euroregionů ČR</i>	www.euborderland.cz
	31.10.2011r.	Zakończenie mikroprojektów w październiku - <i>Ukončení mikroprojektů v říjnu:</i> 1. Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry: „Transgraniczna promocja Euroregionu Silesia” 2. Muzeum w Raciborzu: „Św. Florian na Śląsku konferencja muzealna i wystawa ,Św. Florian w zbiorach muzeów” 3. Miasto Radlin: „Odległość nie jest dla nas przeszkodą” 4. Gmina Krzyżanowice/ Gminny Zespól Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki w Krzyżanowicach z/s w Tworkowie: „Kalejdoskop Sztuki Pogranicza” 5. Powiat Wodzisławski: „Rowerem po pograniczu” 6. Základní škola Vítkov, Komenského: „ Přírodu si musíme chránit” 7. Dům kultury Akord, Ostrava-Zábřeh: „Fajn fest CZ-PL” 8. Městské kulturní centrum Fulnek: „Česko-polské dny kultury” 9. Základní škola a Mateřská škola Velká Polom: „ Přeshraniční meziškolní spolupráce” 10. Tělovýchovná jednota Mariánské Hory: „Po stopách Robina Hooda – spolupráce lukostřeleckých oddílů v Ostravě a Prudniku”			
LISTOPAD - LISTOPAD	04.11.2011r.	„Gala Funduszu Mikroprojektów” - „ <i>Slavnost Fondu mikroprojektů</i> ”	Biełkowice	Euroregion Silesia Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	www.euroregion-silesia.pl
	8-9.11.2011r.	XVII Posiedzenie Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej - <i>XVII. zasedání Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci</i>	Warszawa	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Warszawa - <i>Ministerstwo wnitra a administrace Warszawa</i>	www.euroregion-silesia.pl
	15-16.11.2011r.	8 Posiedzenie Komitetu Monitorującego dla Programu POWT RCz-RP 2007-2013 - <i>8. zasedání Monitorovacího výboru programu OPPS ČR-PR 2007-2013</i>	-	Wspólny Sekretariat Techniczny Programu POWT RCz-RP 2007-2013 - <i>Společný technický sekretariát programu OPPS ČR-PR 2007 - 2013</i>	www.cz-pl.eu
	17-18.11.2011r.	Międzynarodowa Konferencja: „Polityka spójności jako narzędzie wsparcia dla obszarów borykających się z problemami rozwojowymi” - <i>Mezinárodní konference „Politika soudržnosti jako nástroj pro území potýkající se s problémy rozvoje”</i>	Lublin	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa - <i>Ministerstvo regionálního rozvoje Warszawa</i>	http://www.mrr.gov.pl/konferencje/Lublin/konferencja/Strony/start_pl.aspx
	30.11.2011r.	Zakończenie mikroprojektów w listopadzie - <i>Ukončení mikroprojektů v listopadu:</i> 1. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Problémy sociálního vyloučení na česko-polské hranici – senioři v bezpečí”			
GRUDZIEŃ - PROSINEC	8-9.12.2011r.	Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry - <i>Valná hromada Sdružení obcí povodí Horní Odry</i>	-	Euroregion Silesia Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	-
	16.12.2011r.	Walne Zgromadzenie Członków Euroregionu Silesia-CZ - <i>Valná hromada Euroregionu Silesia-CZ</i>	Rohov	Euroregion Silesia-CZ	-
	16-23.12.2011r.	„Jarmark Bożonarodzeniowy - Racibórz-Krawarz” - „ <i>Vánoční trhy - Ratiboř-Kravaře</i> ”	Racibórz	Miasto Racibórz	www.raciborz.pl
	17.12.2011r.	Historyczny jarmark Bożonarodzeniowy - <i>Historický vánoční jarmark</i>	Hradec nad Moravicí	Město Hradec nad Moravicí, Gmina Krzanowice	www.hradecnadmoravici.eu
	30.12.2011r.	Zakończenie mikroprojektów w grudniu - <i>Ukončení mikroprojektů v prosinci:</i> 1. Komenda Główna Straży Granicznej Warszawa Oddział w Raciborzu: „Wspólnie bez granic” 2. Gmina Krzyżanowice: „Rowerem przez sąsiednie, przygraniczne miejscowości. Etap II” 3. Gmina Krzanowice: „Poznaj świat - obóz wędrówny” 4. Miasto Racibórz: „Jarmark Bożonarodzeniowy - Racibórz-Krawarz” 5. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Zkvalitnění společného pracoviště v Chotěbuzii” 6. Střední škola společného stravování, Ostrava – Hrabůvka: „S ekonomikou každý den” 7. Český zahrádkářský svaz, Základní organizace Štěpánkovice: „Setkávání a spolupráce zahrádkářů Štěpánkovic a Kietrze” 8. Město Hradec nad Moravicí: „Společné Vánoce”			

Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

Aktuálně o programu

Současný program Evropské unie určený na podporu česko-polské přeshraniční spolupráce a rozvoje česko-polského příhraničí patří k největším programům přeshraniční spolupráce v Evropě. Celková výše příspěvku z Evropského fondu pro regionální rozvoj na celé období 2007–2013 činí téměř 219,5 miliard EUR. V rámci programu bylo od počátku možné realizovat různé tematicky zaměřené projekty, od projektů dopravní infrastruktury, přes projekty ochrany životního prostředí či zlepšení bezpečnosti v příhraničí až po projekty zaměřené na oblast cestovního ruchu, vzdělávání, kultury či podnikatelského prostředí. Projekty jsou schvalovány Monitorovacím výborem, v němž také obě strany Euroregionu Silesia mají své zastoupení. Samostatnou specifickou oblast podpory pak tvoří Fond mikroprojektů, určený k financování menších neinvestičních i investičních projektů s maximální výší dotace 30 tisíc EUR.

V současné době jsou již některé oblasti podpory bohužel vyčerpány a nedá se předpokládat, že by do konce programu byla některá z vyčerpaných oblastí podpory znovu žadatelům otevřena. Jedná se zejména o oblasti 1.1 Posilování dopravní dostupnosti a 1.3 Prevence rizik. Jiná je situace v oblasti 2.2 Podpora rozvoje cestovního ruchu, která již také byla dříve vyčerpána, nyní se však z důvodu úspor v projektech ve výši téměř 1 milionu EUR předpokládá nové otevření této oblasti pro žadatele. Předpokládají se také úspory z technické obsluhy programu, a to téměř ve výši jedné třetiny prostředků určených na tuto obsluhu (přibližně 4 miliony EUR). I tyto prostředky by mohly být převedeny na financování nových projektů, o tom však musí rozhodnout Monitorovací výbor, popř. také schválit Evropská komise.

Zatím poslední příjem projektů (kromě Fondu mikroprojektů) byl ukončen v červnu t.r., úspěšně zaregistrované projekty budou projednány na zasedání Monitorovacího výboru ve dnech 15. – 16. listopadu 2011. Podrobné informace o celém programu najdete na www.cz-pl.eu.

Aktuálně o Fondu mikroprojektů

Jak je uvedeno v předchozím článku, Fond mikroprojektů tvoří samostatnou specifickou oblast podpory programu, přičemž finanční prostředky alokované do této části programu ve výši 43,9 miliard EUR dosahují 20 % celkového příspěvku Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) na celý program. Specifikem této oblasti podpory je mj. delegování správy této části programu na jednotlivé euroregiony. V praxi to znamená, že vše od počátečních konzultací projektových záměrů, přes schvalování projektových žádostí až po samotné vyplacení dotace řeší euroregiony, a to v rámci svých spádových oblastí. V každém euroregionu je ustaven česko-polský Euroregionální řídicí výbor (EŘV), jehož úkolem je zejména projednávat předložené žádosti o dotaci.

Fond mikroprojektů v Euroregionu Silesia byl vyhlášen dnem 28. dubna 2008. Od tohoto dne běží průběžná výzva k předkládání žádostí se stanovenými termíny pro jednotlivá zasedání EŘV a příjem žádostí pro tato zasedání, přičemž termíny na obou stranách euroregionu jsou stejné.

Dne 22. září 2011 se v polské Ratiboři konalo již 8. zasedání EŘV. Celkový přehled o Fondu mikroprojektů za obě strany Euroregionu Silesia po tomto zasedání je uveden v následující tabulce:

Přehled o Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia ke dni 22.9.2011

	Česká část	Polská část	Celkem
Příspěvek z ERDF na mikroprojekty (v EUR)	2 603 550	3 315 000	5 918 550
Počet zasedání EŘV	8		8
Počet oběžných procedur	1		1
Počet zaevidovaných žádostí	141	231	372
Počet vyřazených žádostí	16	10	26
Počet zaregistrovaných žádostí	125	221	346
Počet schválených žádostí	104	183	287
Počet pozastavených žádostí	8	8	16
Počet neschválených žádostí	19	36	55
Schválená výše dotace z ERDF na mikroprojekty (v EUR)	1 558 090,67	2 586 747,60	4 144 838,27
Schválená výše dotace z celkové alokace na mikroprojekty (v %)	59,84	78,03	70,03

Jak vyplývá z uvedeného přehledu, výše dosud schválených dotací za obě strany Euroregionu Silesia je 70% z celkové alokace. Ve skutečnosti však je čerpání prostředků o něco nižší, a to z důvodu úspor v jednotlivých projektech. Lze tedy konstatovat, že v současné době je žadatelům k dispozici stále ještě více než 30 % prostředků, přičemž na české straně euroregionu více než na polské. Také šance na schválení projektu je velká, z celkového počtu dosud zaregistrovaných projektů téměř 85 % projektů bylo ze strany EŘV schváleno.

Protože již byl schválen harmonogram Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia na rok 2012, žadatelé mohou již nyní začít s přípravou nových projektových záměrů. Všechny informace a kontakty na český i polský sekretariát Euroregionu Silesia jsou k dispozici na www.euroregion-silesia.cz a www.euroregion-silesia.pl.

Harmonogram Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia na rok 2012

Příjem projektů a zasedání EŘV	Termín
Příjem projektů pro 9. zasedání EŘV	do 16.1.2012
9. zasedání EŘV	19.4.2012
Příjem projektů pro 10. zasedání EŘV	do 11.6.2012
10. zasedání EŘV	13.9.2012
Příjem projektů pro 11. zasedání EŘV	do 19.11.2012
11. zasedání EŘV	21.2.2013

Dne 22. září 2011 se v polské Ratiboři konalo již 8. zasedání Euroregionálního řídicího výboru. Zasedání za polskou stranu řídila paní Daria Kardaczyńska, za českou stranu Jana Novotná Galuszková.

Joseph von Eichendorff – śląski romantyk

W każdym wydaniu Biuletynu planujemy zaprezentować postać lub wydarzenie historyczne związane z obszarem Euroregionu SILESIA. Chcielibyśmy, by nasi czytelnicy mogli poznać lepiej ciekawą, a często także skomplikowaną historię pogranicza polsko-czeskiego. W tym numerze przypomnienie sylwetki jednej z najbardziej znanych postaci naszego regionu – Józefa von Eichendorffa, poetę i prozaika doby romantyzmu.

Joseph Karl Benedikt Freiherr von Eichendorff urodził się 10 marca 1788 r. w Łubowicach koło Raciborza jako drugi syn barona Adolfa von Eichendorffa i Karoliny z domu von Kloch. Rodzice należeli do katolickiej szlachty niemieckiej.

Ojciec Adolf urodził się w 1756 roku w Krawarzu koło Opawy, będącym od pięciu pokoleń siedzibą rodu Eichendorffów, a sprzedany w 1782 roku (Jako ciekawostkę można podać fakt, iż Krawarz Eichendorffowie przejęli od polskiego alchemika Michała Sędziwoja). Ojciec poety ożenił się w 1784 roku z Karoliną von Kloch, a rok później odkupił od swoich teściów posiadłość w Łubowicach z pałacem i 240 ha ziemi. Adolf von Eichendorff, były pruski oficer i posiadacz majątków ziemskich, nie był jednak zbyt dobrym gospodarzem. W trudnych czasach wojen napoleońskich oraz częściowo w wyniku własnej niefrasobliwości podejmował błędne decyzje gospodarcze, które doprowadziły go do poważnych trudności finansowych. W efekcie pałac łubowicki został zlicytowany i sprzedany.

Młody poeta jako dziecko zapewne nie odczuwał tych trudności. Po okresie nauki domowej u ks. Bernarda Heinke, w 1801 roku Józef wraz ze swym o dwa lata starszym bratem Wilhelmem został wysłany do katolickiego gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu, gdzie po trzech latach uzyskał maturę. Od 1805 do 1808 roku bracia studiowali prawo w Halle i następnie w Heidelbergu, gdzie Eichendorff poznał poetów romantycznych – Clemensa Brentano i Achima von Arnima. Po krótkiej podróży do Paryża i Wiednia bracia wrócili do majątku rodzinnego. Wkrótce okazało się, że pomimo wysiłków rodziny majątek nie zapewnia im środków do życia i wobec tego musieli rozejrzeć się za pracą. Udali się do Wiednia, gdzie w 1812 złożyli egzamin państwowy referendarza, uprawniający do podjęcia służby państwowej na stanowiskach urzędniczych.

W latach 1813-14 Józef był porucznikiem w pruskiej Landwehrze, ale nie uczestniczył w walkach. W 1815 roku poślubił we Wrocławiu Luizę von Larisch, córkę właściciela Pogrzebienia. Zrobił to trochę wbrew ojcu, który liczył na ożenek z jakąś bogatą szlachcianką (i zapewne dlatego rodzice nie pojawili się na ślubie).

Od 1816 roku pracował w pruskiej administracji państwowej we Wrocławiu. W latach 1821-24 był radcą stanu do spraw oświaty i spraw kościoła katolickiego w Prezydium i Konsystorzku prowincji Prusy Zachodnie w Gdańsku (gdzie m.in. w latach 1821-24 kierował pracami inwentaryzacyjnymi na zamku w Malborku). W latach 1824-31 pracował w Królewcu, w latach 1831-42 był urzędnikiem ministerstw Berlinie. W 1844 roku przeszedł na emeryturę z powodu złego stanu zdrowia. Dużo podróżował, w tym czasie także często przebywał u swoich dzieci. Między rokiem 1855 a 1857 mieszkał w Nysie, opiekując się jednocześnie ciężko chorą żoną. Sporo czasu spędzał też w Jaworniku na Śląsku Austriackim, na dworze ks. Heinricha Förstera, biskupa wrocławskiego. Zmarł 26 listopada 1857r. i został pochowany w Nysie na cmentarzu obok żony.

Józef von Eichendorff pozostawił po sobie 608 wierszy, 3 poematy epickie, 9 sztuk teatralnych, 13 nowel i opowiadań oraz powieści. Zajmował się również przekładami, przetłumaczył z hiszpańskiego na niemiecki dziewięć sztuk Calderona. Sporą część jego działalności literackiej zajmuje twórczość autobiograficzna publicystyczna. Do najbardziej znanych poza zbiorami wierszy i poematów należą nowela „Z życia nicponia” z roku 1926 i powieść „Przecucie i terażniejszość” (Ahnung und Gegenwart) oraz sztuka teatralna „Wojna filistrom” (Krieg den Philistern).

Trudno uwierzyć, iż poeta, który tak pięknie pisał o przyrodzie, spędził połowę swojego życia za urzędniczym biurkiem. Joseph von Eichendorff, niedoceniany za życia, po śmierci został obwołany jednym z największych poetów niemieckiego romantyzmu. I choć być może daleko mu do Fichtego, Schellinga czy Goethego, to on właśnie stał się symbolem niemieckiej poezji romantycznej, sławiącej piękno natury, czerpiącej z ludowych podań i analizującej stany ducha zasmuconego swą egzystencją człowieka. W poezji Eichendorffa widać wyjątkowo przenikliwą refleksję nad losem człowieka: skazanego na samotność, nudę i wieczną tęsknotę za umykającymi marzeniami. Takim „umykającym marzeniem” był dla Eichendorffa kraj lat dziecińczych. Nieprzypadkowo jego stosunek do Górnego Śląska porównuje się do relacji łączących Adama Mickiewicza z Litwą. Tak dla jednego, jak i drugiego mała ojczyzna stała się punktem odniesienia do wszystkich późniejszych przeżyć. To krajobraz, którego się nie zapomina, który ciąży na całym dorosłym życiu. Szczególnie jeśli - tak jak w przypadku Eichendorffa i Mickiewicza - był to kraj na zawsze utracony.

Ponadto krytycy zgodnie podkreślają niezwykłą „muzyczność” poezji Eichendorffa. To właśnie Eichendorff i Goethe byli najbardziej „rozchwytywanymi” poetami, do których wierszy muzykę komponowali Schumann, Schubert, Mendelssohn-Bartholdy, Brahms i wielu innych. Do tego stopnia, że np. w Niemczech wiersze Eichendorffa do dziś są popularnymi, często śpiewanymi piosenkami.

Utwory Eichendorffa przetłumaczono na wiele języków świata, dlatego tak jest, zacytujmy na koniec wypowiedź profesora Joanny Rostropowicz z Uniwersytetu Opolskiego: „Poezja Eichendorffa jest dlatego uniwersalna, bo dotyka tych spraw i uczuć, które są wspólne niemal wszystkim ludziom: w niej każdy odnajduje to, co mu najbardziej bliskie i jest jego własne: jest to więź człowieka z Bogiem, odczuwanie jego obecności w całym otaczającym nas świecie, głębokie przeżywanie wszelkich ludzkich uczuć - miłości, tęsknoty, cierpienia, radości i żalu. Umiłowanie przyrody, tak fenomenalnie właśnie u Eichendorffa, również wyrasta z tego typowego śląskiego uniwersalizmu, przyroda jest bowiem dla wszystkich. Bez względu na miejsce na ziemi, człowiek ma do niej określony stosunek, czy to w Japonii, czy w Chinach, Hiszpanii, Ameryce Południowej.”

Opracowano na podstawie:

Volkmar Stein. Joseph von Eichendorff. Obraz życia. Würzburg 2001
Gruchot Katarzyna Wawoczny Grzegorz (red). Raciborzanie tysiąclecia. Racibórz 2002
Strony internetowe:
<http://folwark.org/2009/7/odelga/index.php>
<http://katowice.gazeta.pl/katowice/1,72055,3292167.html>
http://pl.wikipedia.org/wiki/Joseph_von_Eichendorff
<http://www.goraciborz.pl/index.php/atracje/art/86.html>
http://www.powiat.nysa.pl/files/editor/Nysa_13strbig.pdf

Pomnik Eichendorffa w Raciborzu

Lekcja języka nie-obcego – Część 1

Dzisiaj na polsko-czeskim pograniczu, gdy praktycznie granice zostały zniesione, jest wiele możliwości wzajemnych kontaktów między obywatelami Polski i Czech. Czechów można spotkać w sklepach i na bazarach, ale także podróżujących na rowerach. Polacy także coraz częściej wybierają się za południową granicę, by poznać kraj sąsiadów.

Aby lepiej się zrozumieć i porozumieć prezentujemy mini-słownik zwrotów i słówek. Zaczniemy od zwrotów podstawowych, które uzupełnimy przykładami polsko-czeskich pułapek językowych, takich zdradliwych słówek, które mają inne znaczenie w Polsce, a inne w Czechach.

Lekcja języka nie-obcego – Część 1	
Zwroty podstawowe	
JĘZYK CZESKI	JĘZYK POLSKI
ano	tak
ne	nie
děkuji lub děkuju	dziękuję
děkuji mockrát	dziękuję bardzo
prosim	proszę
promiňte lub S dovolením	przepraszam! (np. zaczepiając osobę nieznaną)
Omlouvám se. lub Promiň. lub Je mi líto.	przepraszam (przykro mi)
Dobré ráno!	Dzień dobry! (rano)
Dobré odpoledne!	Dzień dobry! (po godz. 12.00)
Dobry večer!	Dobry wieczór!
Dobrou noc!	Dobranoc!
Na shledanou!	Do widzenia!
Ahoj!	Cześć! (na powitanie)
Čau!	Cześć! (na pożegnanie) Pa!
Jak se jmenuješ?	Jak się nazywasz?
Jmenuji se Alena. lub Jmenuju se Alena.	Mam na imię Alena.
Těší mě.	Miło cię poznać.
Jak se máš?	Jak się masz?
Děkuji, mám se dobře.	Dziękuję, w porządku.
Měj se hezky.	Trzymaj się, powodzenia.
zatím	na razie
Bydlím v Opavě.	Mieszkam w Opawie.
Mně je dvacet.	Mam 20 lat.
Pracuji v kanceláři.	Pracuję w biurze.
Ztratil jsem se.	Zgubiłem się.
Jak se dostanu do města?	Jak się dostać do miasta?
Hledám Husovu ulici.	Szukam ulicy Husa.

Uwaga! Tu się można pomylić...	
JĘZYK CZESKI	JĘZYK POLSKI
květen	maj
záchod	ubikacja
sklep	piwnica
zápach	smród
statek	duże gospodarstwo rolnicze na wsi
nepřítomný	nieobecny
chyba	błąd
slunečník, deštník	parasol
láska	miłość
lyže	narty
vláda	rząd (Rada Ministrów)
volovina	głupstwo
základ	fundament, podstawa
zákon	prawo (przepisy prawa)
chytrý	spytny, mądry, rozsądny, rozważny
čerstvý	świeży (np. chleb)

Humor

Jana Schlossarková

Bryle

Pravěl opa doctorovi,
že se hrozně stydi,
že ma měšic bryle nove,
zaš přes ně něvidi.

Dochtor bryle poobhlidal,
cošik s nimi robi,
za chvilu ich rovno na nos
nasadil opovi.

„Nove bryle,“ chwali opa,
„jak vam poděkovač?“
„Kaj tež nove! To su vaše,
Chčely opucovač!“

bryle - okulary
pravěl - powiedział
hrozně stydi - mocno się wstydzi
opa - dziadek

Jana Schlossarková

Na Obci (na obecnim úřadě)

V kancelařu Se baba stavila,
„Čest praci, soudruhu,“ pozdravila.

„Čicho, čicho“ ji tajemnik pravi,
„časy su inše, tak se nězdravi!

Včilej – Dobry děň! Či to něviče?“
„A dyč tu furt či sami sediče!“

obecní úřad - urząd gminy
kancelař - biuro
soudruh - towarzysz (partyjny)
tajemnik - sekretarz urzędu

Wierszyki pochodzą ze zbiorów Jany Schlossarkovej „Smich a plač v jednym měchu“ oraz „Co se stalo, u kafeja povědalo“. Jana Schlossarková píše wiersze i opowiadania w gwarze hulczyńskiej.

Najbardziej baśniowy zamek w Republice Czeskiej

Hradec nad Moravicí

Obszar Euroregionu SILESIA jest przebogaty w różnorakie atrakcje kulturowe, zarówno historyczne jak i przyrodnicze. Oprócz wielu pięknych i interesujących zamków i pałaców, zachowanych urokliwych fragmentów miast i miasteczek, unikatowych zabytków techniki, muzeów z oryginalnymi zbiorami, spotkamy się tu z różnorodną przyrodą, którą możemy podziwiać korzystając z gęstej sieci szlaków rowerowych i pieszych.

W kolejnych wydaniach Biuletynu Euroregionu Silesia będziemy chcieli zaprezentować wybrane atrakcje obszaru Euroregionu, zachęcając wszystkich do ich odwiedzenia, gdyż WARTO je ZOBACZYĆ.

W pierwszym numerze przedstawiamy miejsce, będące chyba bardziej znanym poza naszym regionem, ale nie zawsze docenianym przez samych mieszkańców miast i gmin należących do Euroregionu SILESIA. Zapraszamy zatem do Hradca nad Moravicą. **Miasto Hradec nad Moravicą** (Grodziec nad Morawicą) leży na Śląsku Opawskim około 30 km na zachód od Ostrawy i 8 km na południe od Opawy. Przepływa przez niego rzeka Morawica, której dolina na odcinku od Kružberka po Hradec jest jedną z najpiękniejszych dolin rzecznych w Republice Czeskiej.

Główną atrakcją miasta jest zespół „Zamek Hradec”. Kompleks składa się z rezydencji klasycystycznej – tzw. Zamku Białego oraz nowogotyckiego zaplecza gospodarskiego – tzw. Zamku

Czerwonego (dziś służy jako restauracja, sala i hotel) oraz 60-hektarowego parku przyrodniczo-krajobrazowego na wyjątkowym poziomie dendrologicznym i kompozycyjnym.

Zamek Biały stoi w miejscu słowiańskiego grodziska z VIII wieku, gdzie w XI-XIII stuleciu został zbudowany przemysłowski pałac książęcy. Na renesansowy pałac z ozdobnym ogrodem został on przebudowany pod koniec XVI wieku. Obecną empirową postać uzyskał po pożarze w 1796 roku, kiedy został przebudowany według projektu Jana Mihatscha. Kolejne zmiany w duchu romantyzmu, zwłaszcza we wnętrzach, zostały wprowadzone w latach 1845-1859 oraz po roku 1861, kiedy dobudowano m.in. wieżę.

Obecnie zamek posiada bardzo bogate, oryginalne zbiory. Trasy zwiedzania prowadzą przez luksusowo urządzone salony reprezentacyjne oraz pokoje wygodnych apartamentów dla gości. Częścią jest również biblioteka posiadająca ponad 15 000 tomów oraz kaplica zamkowa. Zamek przez kilka pokoleń, do 1945 roku, był własnością rodu von Lichnowsky, mecenasów kultury w XVIII i XIX wieku. Bawili tu tacy goście, jak L. van Beethoven, W. A. Mozart, F. Liszt, N. Paganini, J. Mánes. Na pamiątkę tych odwiedzin co roku odbywa się tu festiwal beethovenowski. Według legendy, to tu w 965 roku spotkały się poselstwa Mieszka I, władcy powstającej Polski i księcia czeskiego Bolesława I, który swą córkę Dąbrówkę oddawał za żonę Mieszkowi, o czym przypomina pamiątkowa tablica.

W 2008 r. Zamek Hradec został zwycięzcą plebiscytu „Na najbardziej baśniowy zamek w Republice Czeskiej”.

Opracowano na podstawie:

Wawoczny Grzegorz. Weekend w Bramie Morawskiej. Racibórz 2003

Newerla Paweł, Wawoczny Grzegorz. Zamki i pałace Dorzecza Górnej Odry. Racibórz 2007.

Strony internetowe:

<http://www.ichradec.cz/pl/polski/zabytki-i-atrakcje-turystyczne/zamki/>

<http://www.msregion.cz/pl/opavske-slezsko/pamatky/hrady-zamky/palac-hradec-nad-moravici-10918/>

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE